

LAPPAJÄRVI

**Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta
hyvinvointivaliokunnan toimialalla vuonna 2022**

Hyvinvointivaliokunnan päätös 22.2.2023 § xx

1 JOHDANTO

Kuntalain (410/2015) 115 §:ssä säädetään, että kunnan toimintakertomuksessa on annettava tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnanvaltuusto 31.5.2021 hyväksyi Lappajärven kunnan hallintosäännön, joka tuli voimaan 1.8.2021. Uusi hallintosääntö odottaa kunnanvaltuuston hyväksyntää. Hallintosäännössä määrätään, että valiokunta ja johtokunta vastaa toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt *Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet* -asiakirjan. Sen 6 luvussa todetaan, että kunnanhallituksen alaisten toimielinten tulee käsitellä oman tehtäväalueen selonteko merkittävimmistä riskeistä ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

Kunnanhallitus 16.1.2023 hyväksyi *Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje* -asiakirjan, joka tulee voimaan 1.3.2023. Sen 14. luvussa todetaan, että tilivelvollisten toimielinten ja viranhaltijoiden tulee valmistella omalta vastuualueeltaan selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta. Selonteon tulee kattaa keskeiset sisäisen valvonnan osa-alueet ja konsernivalvonnan menettelyt sekä toimintaan ja talouteen liittyvät merkittävimmät riskit. Selonteossa tulee esittää olennaiset kehittämistarpeet ja suunnitellut kehittämistoimet.

2 SELONTEKO

Hyvinvointivaliokunta toteaa toimialansa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vuonna 2022 seuraavaa:

2.1 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Hallinnon järjestämiseksi valtuusto on hyväksynyt hallintosäännön, joka sisältää myös entisen kunnanvaltuuston työjärjestyksen ja palkkiosäännön. Hallintosääntö sisältää organisaatorakenteen, toimivallat ja vastuut.

Kunnanhallitus on antanut ohjeita ja määräyksiä, kuten talousarvion täytäntöönpano-ohjeet, sosiaalisen median ohjeen, tietoturvaohjeen, viestintäohjeen, ohjeen toimielinten päätösten sisällöstä sekä useita henkilöstöhallintoon liittyviä ohjeistuksia.

Hallinnossa on noudatettu hyvän hallinnon periaatteita. Hyvinvointivalio on kokoontunut säännöllisesti, käsitellyt sille määrättyt asiat, tehnyt tarvittavat päätökset vaihtoehtojen arvioinnin jälkeen ja seurannut päätösten toimeenpanoa. Päätöksistä on tiedotettu asianosaisille ja pöytäkirjat ovat olleet yleisesti nähtävillä.

Valiokuntien esityslistat lähetettiin valiokunnan jäsenille, kunnanhallituksen puheenjohtajalle, kunnanhallituksen nimeämälle edustajalle, kunnanvaltuuston puheenjohtajistolle ja kunnanjohtajalle. Koulujen henkilökunta sai tiedon hyvinvointivaliokunnan kokouksista viikkotiedotteesta, jossa esityslistan kerrottiin

löytyvän kunnan nettisivuilta. Hyvinvointivaliokunta kokoontui vuonna 2022 yhteensä yhdeksän kertaa.

Henkilöstön tehtäväkuvaukset ja vastuut tarkistettiin kehityskeskustelujen yhteydessä. Vuonna 2022 kehityskeskustelut käytiin vapaa-aikasihteerin ja kirjaston henkilöstön kanssa. Vuoden 2023 kevätlukukauden aikana on vuorossa koulujen henkilöstö.

Toimielinten ja viranhaltijoiden tekemien päätösten määrään nähden oikaisuvaatimuksia ja valituksia tehtiin vähän. Sivistystoimessa ei tehty yhtään oikaisuvaatimusta tai valitusta vuonna 2022.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Toiminnan ja talouden seurantaan varten valtuusto hyväksyy toimielimelle tehtäväkohtaiset ja hankekohtaiset toimintatavoitteet, määrärahat ja tuloarviot. Hyvinvointivaliokunta on käsitellyt talousarvion tavoitteet ja budjetoinnin talousarvion käsittelyn yhteydessä; talousarvio on samalla myös toimielimen käyttösuunnitelma. Hyvinvointivaliokunta hyväksyy erikseen koulujen tuntikehykset sekä lukuvuosisuunnitelmat, joiden tulee noudattaa annettua määrärahaa. Vapaa-aikapuolen avustukset käsitellään erikseen kaksi kertaa vuodessa.

Kunnanvaltuusto määrittelee tilivelvolliset vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan toimivuudesta koko kuntakonsernin tasolla vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Kunnan ylin johto on tilivelvollisina ja esimiehinä vastuussa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja ylläpitämisestä tehtävämäärittelyjen mukaisesti. He vastaavat siitä, että organisaation kullekin toiminnolle on määritelty vastuutaho. Heidän tehtävänä on luoda toimiva ja kattava ohjaus- ja seurantajärjestelmä.

Vastuualueiden ja toimintayksiköiden vastuuhenkilöt/esimiehet vastaavat siitä, että yksikön henkilöstön toimivalta ja vastuut on asianmukaisesti määritelty. Esimies varmistaa, että alaiset ovat tietoisia omista tehtävistään ja tulostavoitteistaan ja että edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ovat olemassa. Tarvittaessa järjestetään työtehtävien edellyttämää koulutusta.

Johto ja esimiehet varmistavat, että toiminnasta annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Esimiehet seuraavat jatkuvasti vastuullaan olevia toimintoja ja ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin välittömästi, kun lainsäädännön, hallintosäännön, toimintaohjeiden tai toimielinten päätösten vastaista tai muutoin virheellistä, tehotonta tai epätaloudellista toimintaa havaitaan.

Edellä kuvatulla tavalla toimitaan koko sivistystoimessa.

Toimielimet nimeävät vastuuviranhaltijat, jotka toimivat laskujen hyväksyjinä ja heille on nimetty varahenkilöt. Hyvinvointivaliokunta on nimennyt kyseiset toimijat aina vuoden ensimmäisessä kokouksessaan (8.2.2022 § 1).

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa kunnanhallitus antaa toimielimille ohjeet talousarvion käyttösuunnitelmien laatimisesta, hankintojen suorittamisesta, avustusten jakamisesta, henkilöstön käyttöön liittyvistä asioista, uusien toimintojen aloittamisesta ja määrittelee hankintarajat ja sisäisestä valvonnasta vastaavat henkilöt. Valtuustolle on esitetty talousarvion määrärahamuutos, mikäli toiminnan muutos on edellyttänyt määrärahamuutosta. Sivistystoimessa ei ole ollut tarvetta määrärahamuutoksille vuonna 2022.

Kunnanhallitukselle on toimitettu noin neljän kuukauden välein toiminnan ja talouden toteutumaraportti. Sivistysjohtaja ja tekninen johtaja ovat olleet kunnanhallituksen kokouksissa kutsuttuina asiantuntijoina tilanteen mukaan. Toiminnan ja talouden toteutumaraportti on käsitelty ensin hyvinvointivaliokunnassa.

2.3 Riskienhallinnan järjestäminen

Kaikki kunnan maksuliikenne hoidetaan pankkitilien kautta. Kunnanhallitus on nimennyt henkilöt, joilla on kunnan pankkitilien käyttöoikeus. Myös konekielisesti pankkiin lähtevät maksatuslistat vahvistettiin allekirjoituksin. Ennen laskun maksatusta se on hallintokunnan puolesta varustettava vastaanotto-, tili- ja muilla merkinnöillä sekä tarkastettava ja hyväksyttävä. Laskun hyväksyjänä ja maksumääräyksen antajana tuli olla eri henkilö.

Kunnan ylin johto sekä toimialojen vastuuhenkilöt ovat lähes kaikessa yksi ja sama henkilö. Jokaisella esimiesasemassa tai vastuullisessa asemassa olevalla työntekijällä/viranhaltijalla on useampi tehtävä, josta hän vastaa. Jos yksi edellä mainituista henkilöistä on estynyt hoitamasta tehtäviään, tehtävät kasaantuvat niille, joilla on jo muutenkin useampi tehtävä. Näissä tilanteissa riskit lisääntyvät niin toiminnan toteutumisessa kuin talouden hoitamisessakin.

2.4 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hankinnat suoritettiin julkisista hankinnoista annettujen lakien mukaisesti silloin kun ko. lainsäädäntö sitä edellytti. Muuten noudatettiin hallintosäännön ja pienhankintaohjeen määräyksiä. Koulujen suurimmissa hankinnoissa eli oppikirja- ja oppimateriaalihankinnoissa kunta kuuluu Hanselin hankintarenkaaseen. Elintarvikehankinnoissa Lappajärvi kuuluu EPSHP:n hankintarenkaaseen, kuitenkin niin että elintarvikkeita hankitaan myös lähiruokana.

2.5 Sopimustoiminta

Kunnan puolesta tehtävät sopimukset hyväksyi kunnanhallitus, valiokunta tai näiden alainen viranhaltija toimivaltansa puitteissa. Sopimusten valvontaan kuuluu sopimusten täytäntöönpano sekä sopimuksista johtuvat toiminnallisten ja taloudellisten toimenpiteiden hoitaminen määräaikana.

Vakuutukset tarkistetaan vuosittain yhdessä Vakuutusmeklariliike Ahjo Oy/ Teppo Ruottisen kanssa.

Valiokunnat ovat laatineet omalta osaltaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon ja asianomaiset valiokunnat ovat ne käsitelleet.

2.6 Tietoturva ja muut sisäiseen valvontaan liittyvät tehtävät

Talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmien käyttöoikeuden myöntää hallintojohtaja, joka tarvittaessa myös purkaa myönnettyt käyttöoikeudet työtehtävien tai työntekijöiden poistuessa.

Järvinet Oy vastaa ohjelmistojen tietoturvasta ja palomuuureista.

Henkilöstö allekirjoittaa työsopimus- tai virkasopimussuhteen alussa tietosuoja-, tietoturva- ja salassapitosopimuksen.

2.7 Olennaiset kehittämistarpeet ja suunnitellut kehittämistoimet

Vuoden 2023 kehittämiskohteet ovat:

- kirjaston henkilöstön mitoitus henkilötöyvuosina eläköitymisien vuoksi
- valmistavan ja S2 -opetuksen järjestäminen
- varhaiskasvatuksen järjestäminen, mahdollinen valmistautuminen 5-vuotiaiden esiopetukseen
- toimistotyöresurssin kohdentaminen koko kunnassa
- liikuntahallin toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen - myynti ja markkinointi sekä käyttöasteen ja laadun tarkkailu
- kuntosalipalveluiden kehittäminen
- elintapaohjaustoiminnan kehittäminen HVA yhdyspintatyön mukaisesti ja toimintaa tukevan laitteiston hankkiminen hanketoiminnan avulla
- hanketyön hallinnointi liikkuvakoulu- sekä koulunuorisotyöhanke
- lapsille ja nuorille suunnattujen perintövarojen osallistava ja vaikuttava käyttö
- kulttuurihyvinvointisuunnitelman muodostaminen ja käyttöönotto

Nämä ovat toiminnallisia haasteita, jotka vaikuttavat myös käyttötalouteen. Lähinnä toiminnallisia kehittämiskohteita on kyläkoulun siirtyminen yhteiskoululle. Uutena toimintamallina ollaan ottamassa käyttöön Prosentti taiteeseen -toimintamallia.